

ЖИТИ У ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ!

Вісник

КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

№ 1 (63)
ЛЮТИЙ 2017 р.

Заснована
у 2006 році

Розповсюджується
безкоштовно

*Зі святом 8 Березня,
любі наші жінки!*

З початком весни до нас приходить чудове свято – Міжнародний день жінок. Як сказав Мартін Ларні: «Бути людиною – це багато, але бути жінкою – ще більше», бо лише жінка може бути найслабшою та найсильнішою водночас. Вміти робити декілька справ одночасно та знаходити любов у своєму серці для всіх. Її інтуїція, сила волі, краса, ніжність

і доброта вражають й змушують захоплюватися. Тож вже не личить називати жінку найслабшою половиною людства, бо вже давно, тендітні та прекрасні гідно відповідають на нелегкі виклики сучасності. От і у нашому колективі працюють не лише чудові фахівчині, але й прекрасні матері, дружини, патріотки. Тому, вважаю за честь привітати Вас, дорогі наші та побажати тільки любові, радості, достатку, здоров'я та щастя, а всі негаразди нехай обходять стороною Вас, та Ваших рідних і близьких.

З повагою, – **Микола РИБАК**, директор Карпатського біосферного заповідника.

ОБГОВОРИЛИ ПИТАННЯ БУДІВНИЦТВА МІЖНАРОДНОГО ЦЕНТРУ БУКОВИХ ПРАЛІСІВ

7 лютого, в Міністерстві закордонних справ України, під головуванням заступника Міністра закордонних справ України, голови Національної комісії України у справах ЮНЕСКО С.О. Кислиці, відбулось XXI засідання Національної комісії України у справах ЮНЕСКО, на якому обговорено широкий спектр питань міжнародної співпраці України у рамках ЮНЕСКО.

Зокрема, заслухано звіт про діяльність секторів Нацкомісії в 2016 році, пріоритети її роботи в цьому році, хід виконання попередніх рішень, питання приєднання України до другого Протоколу Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року тощо.

З доповідями із цих питань виступили керівники секторів Нацкомісії: культури та культурної спадщини – перший заступник міністра культури України Світлана Фоменко, освіти – перший заступник Міністра освіти та науки України Володимир Ковтунець, науки – віце-президент Національної академії наук України, академік Анатолій Загородній, молодіжної політики – заступник Міністра молоді і спорту України Микола Мовчан, заступник керівника сектору природничих наук та природної спадщини, директор Департаменту

ту із питань заповідної справи Мінприроди України Ігор Іваненко тощо.

На наше прохання, заслухано також питання будівництва на базі Карпатського біосферного заповідника Міжнародного навчально-дослідного центру букових пралісів та сталого розвитку Карпат та відзначення 10-річчя включення букових пралісів Карпат до переліку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Інформуючи із цього приводу учасників зібрання, заступник директора Карпатського біосферного заповідника, доктор біологічних наук, професор Федір Гамор підкреслив, що не зважаючи на вимоги статті 5 Конвенції про збереження Всесвітньої спадщини, доручення Президента України від 02.04.2013 р. № 1-1/749 із питань збереження букових пралісів Карпат як

➡ на 2-ій стор.

«Друзі старих дерев» («Concours de photos des arbres vieux») – міжнародний фотоконкурс, який щороку організовується однією з природоохоронних організацій Франції. З різних куточків світу надходять роботи професійних фотографів та аматорів. Основна умова – зображення старих дерев, типових для місцевості. До цілей конкурсу належить привернення уваги світової громадськості до збереження дерев, особливо таких, що бачили не одну історичну епоху. Самий лише поважний вік рослинних довгожителів має спонукати людей, місцеву владу та уряди країн до збереження цих унікальних природних об'єктів.

Фотограф Карпатського біосферного заповідника Василь Зелінський надіслав на конкурс власні роботи. Наприкінці 2016-го року прийшло повідомлення від організаторів, що відразу дві його роботи відібрані серед кількох сотень інших. Звістка здавалася настільки нереальною, що рахівський фотомитець боявся в неї повірити, аж доки

ФОТОГРАФ КБЗ ПЕРЕМІГ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ФОТОКОНКУРСІ

не отримав поштову посилку з французькими штампами. В ній виявились кілька примірників перекидного великоформатного календаря. Саме у такий спосіб організатори конкурсу відзначають переможців і водночас популяризують старі дерева, несуть у маси ідею щодо необхідності їх збереження і розповідають про самий фотоконкурс. До речі, поширюється календар у всіх країнах світу, з якими французькі природоохоронці мають контакти та спільні проекти.

Старезні буки Угольки посіли гідне місце серед дерев-велетнів з Франції, Іспанії, Ефіопії та Камбоджі. Сторінки календаря, відведені для серпня і листопада, у 2017-му розповідатимуть світу про трьохсотлітні буки заповідної Тячівщини. І хоча Василь надсилав свої роботи років три-чотири поспіль, перемогли вони саме у рік, коли відзначається 10-річчя входження букового пралісу Карпатського біосферного заповідника до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Вікторія БУНДЗЯК,
начальник відділу екологічної,
освітньо-виховної роботи КБЗ.

СПІВПРАЦЮ З ГРОМАДАМИ НА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РІВЕНЬ!

З метою виконання рекомендацій міжнародної координаційної ради програми «Людина і біосфера» (МAB) ЮНЕСКО щодо об'єднання зусиль для спільної охорони цінних природних комплексів Карпатського біосферного заповідника (КБЗ) та забезпечення сталого розвитку і благоустрою прилеглих до нього територій, Координаційна рада КБЗ на засіданні 20 жовтня 2016 року прийняла рішення рекомендувати адміністрації установи підготувати відповідні угоди щодо поглиблення співпраці між біосферним заповідником і територіальними громадами прилеглих населених пунктів.

16 лютого цього року, на виконання рішення ради, директор КБЗ Микола Рибак та секретар Координаційної ради, заступник начальника відділу НДР та сталого розвитку Василь Покин'єв провели робочі зустрічі з головами територіальних громад наступних населених пунктів: Лазещини – п. Іваном Пранничуком, Чорної Тиси – п. Іваном Павлючком та Ясіня – п. Едуардом Зелінським. Під час зустрічей обговорено питання поглиблення співпраці з територіальними громадами зазначених населених пунктів, а також підписано Декларації про співпрацю щодо визначення, у рамках програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», територій сталого розвитку (transition area).

Станом на сьогодні із 17-ти населених пунктів, що розташовані в зоні діяльності КБЗ, Декларації про співпрацю

укладено з територіальними громадами населених пунктів Угря, Велика Уголька і Широкий Луг Тячівського району та Богдан, Видричка, Луги, Костилювка, Ділове, Луг, Косівська Поляна, Кваси, Ясіня і Чорна Тиса Рахівського району. Також зазначені Декларації перебувають на розгляді ще у 3-х населених пунктах Рахівського району, а саме Рахова, Білина і Лазещини.

У цьому документі сторонами висловлено наміри щодо взаємної підтримки та сприяння співробітництву у впровадженні екологічно відповідального, соціально вигідного і економічно збалансованого розвитку зазначених територій та підвищення соціально-економічного добробуту територіальних громад. Для досягнення поставленої мети визначено,

➡ на 3-ій стор.

У НІМЕЧЧИНІ ЗАРЕЄСТРОВАНО МІЖНАРОДНУ ГРОМАДСЬКУ ОРГАНІЗАЦІЮ «ЄВРОПЕЙСЬКА МЕРЕЖА БУКОВИХ ЛІСІВ»

Цими днями, за нашою пропозицією, у німецькому місті Еберсвальде, представниками наукових та природоохоронних організацій Німеччини, Великобританії, Австрії та Словаччини створено та зареєстровано Міжнародну громадську організацію «Європейська мережа букових лісів».

Виступаючи 29 жовтня 2014 року у Бонні, на заключній нараді на рівні директорів Департаментів охорони природи та біорізноманіття Міністерств довкілля країн Європи із питань розширення українсько-словацько-німецького об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини», за участі представників 14 країн, в т.ч. Іспанії, Італії, Німеччини, Австрії, Бельгії, Болгарії, Словенії, Румунії, України та інших, мною запропоновано для тих об'єктів, які не зможуть потрапити до Всесвітньої спадщини, сформувати, на зразок Європейської екомережі, «Європейську мережу пралісів та старовікових букових лісів» з наданням їм, через Міжнародний Союз охорони природи (IUCN), певних гарантій щодо їх збереження, передбачити створення спеціального Фонду та інших механізмів для обміну досвідом роботи й інформацією щодо їх наукових та еко-

логічних цінностей, розв'язання проблем їх охорони в зацікавлених країнах тощо.

І ось цими днями, як мене проінформували професор німецького університету стало розв'язання П'єр Ібіш, на установчих зборах, які пройшли 2 лютого 2017 року в місті Еберсвальде, представниками наукових та природоохоронних кіл Німеччини, Великобританії, Австрії та Словаччини засновано та зареєстровано Міжнародну громадську організацію «Європейська мережа букових лісів». Її президентом обрано відомого німецького науковця та природоохоронника, професора, доктора Ганнеса Кнаппа, а почесним її членом – українського доктора біологічних наук, професора Федора Гамора.

Треба нагадати, що в результаті проведеної, за фінансової підтримки уряду Німеччини, широкомасштабної інвентаризації та вивчення стану збереження старовікових букових лісів в усіх євро-

пейських країнах, де поширений ареал цього колись домінуючого на континенті деревного виду, виявлено понад сто малопорушених його ділянок достатньо великих розмірів в 12 біогеорегіонах Європи у 23 країнах.

У результаті критичного аналізу, в рамках Міжнародної конференції «Букові праліси та давні букові ліси Європи», що проходила 16-22 вересня 2013 року в українському Рахові, сформовано так званий короткий «Рахівський список» поширення старовікових букових лісів Європи, які можуть розглядатися як потенційні об'єкти для розширення українсько-словацько-німецького об'єкта.

Цей перелік доопрацьовано на віденському семінарі та погоджено на міжміністерській нараді у травні 2014 р. у Бонні. До нього в підсумку зараховано 47 претендентів для включення до Всесвітньої спадщини із 11 біогеорегіонів 20 країн. Серед них й українські ділянки букових пралісів та давніх букових лісів із природних заповідників «Горгани» та «Розточчя», національних природних парків «Синевир», «Зачарований край» та «Подільські Товтри».

Зараз найбільш визначні ділянки букових пралісів із 11 країн Європи успішно пройшли експертну оцінку Міжнародного союзу охорони природи (IUCN), і очікується, що в липні цього року, на засіданні Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО у польському місті Краків, вони будуть включені до переліку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО у номінації «Букові праліси Карпат та інших регіонів Європи».

Федір ГАМОР.

ОБГОВОРИЛИ ПИТАННЯ БУДІВНИЦТВА МІЖНАРОДНОГО ЦЕНТРУ БУКОВИХ ПРАЛІСІВ

на 1-й стор.

об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, Плану заходів затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.12.2009 р. № 1619-р та доручення Кабінету Міністрів від 21 березня 2016 року № 9026/1/1-16, не забезпечується виділення необхідного фінансування для будівництва, на базі Карпатського біосферного заповідника, на гірському курорті Кваси, Міжнародного навчально-дослідного центру букових пралісів та сталого розвитку Карпат.

А цей об'єкт, відповідно до Спільної Декларації про наміри між Міністерством екології та природних ресурсів України, Міністерством довкілля Словацької Республіки і Федеральним Міністерством довкілля, охорони навколишнього природного середовища, будівництва та безпеки ядерних реакторів Федеративної Республіки Німеччина щодо співпраці з охороною та управлінням спільним об'єктом Всесвітньої

спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат (Словаччина та Україна) та давні букові ліси Німеччини (Німеччина)» та Стратегії розвитку мережі навчальних центрів букових пралісів, яка спеціально розроблена німецькими експертами у рамках реалізації українсько-німецько-словацького проекту «Сталий менеджмент територій, прилеглих до об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат» повинен виконувати координуючу роль у мережі навчальних центрів усіх країн, букові праліси яких входять до Всесвітньої спадщини.

Актуальність будівництва цього Центру зростає й у зв'язку із розширенням об'єкта спадщини «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини» за рахунок пралісів ще 11 європейських країн (Іспанія, Італія, Австрія, Бельгія, Словенія, Болгарія, Румунія та інші) та реорганізацією його в новий об'єкт Всесвітньої спадщини «Букові праліси Карпат та інших регіонів Європи».

У зв'язку із цим, ми звернулись із проханням, щоби будівництво цього важливого Центру було проведено коштом українсько-німецького проекту «Підтримка природно-заповідних територій в Україні».

Ми звернулись також із пропозицією, щоби Міжнародна науково-практична конференція «Десятиріччя створення об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини»: історія, стан та проблеми впровадження інтегрованої системи менеджменту» (м. Рахів, 26-29 вересня 2017 року), в роботі якої передбачається участь близько 200 представників Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, Міжнародного Союзу охорони природи (IUCN), наукових кіл, органів влади та громадськості із 22 європейських країн, пройшла під егідою Національної комісії України у справах ЮНЕСКО.

З обговорюваних питань Нацкомісія прийняла відповідні рішення.

Федір ГАМОР,
член Національної комісії України у справах ЮНЕСКО, заступник директора КБЗ, доктор біологічних наук, професор.

ЗУСТРІЧ З ЕКСПЕРТАМИ ЩОДО ПІДТРИМКИ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

16 лютого у Карпатському біосферному заповіднику відбулася зустріч команди впроваджувальної організації українсько-німецького проекту «Підтримка природоохоронних територій в Україні» з колективом Карпатського біосферного заповідника (КБЗ).

Даний проект фінансується німецьким банком KfW та реалізується міжнародним консорціумом, який включає Дунайсько-Карпатську програму Всесвітнього фонду дикої природи (WWF) в Україні, Українське товариство охорони птахів (УТОП), Франкфуртське зоологічне товариство (ФРН) та німецьку консалтингову компанію АНТ GROUP AG. Загальний бюджет проекту становить 14 млн євро, а його реалізація здійснюватиметься протягом шести років. Крім Карпатського біосферного заповідника, він охоплює ще 7 природоохоронних територій, які розташовані переважно в регіоні Українських Карпат.

Зустріч розпочато з виступу директора КБЗ Миколи Рибак та короткої презентації про біосферний заповідник. У свою чергу керівник впроваджувальної організації, менеджер європейських програм Франкфуртського зоологічного товариства Міхаель Бромбахер наглядно ознайомив працівників установи з процедурою впровадження проекту та розповів про фінансування заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління природоохоронними територіями та збереження їх біорізноманіття. Також п. Міхаель та його заступник, керівник УТОПу Олег Дудкін детально розповіли присутнім про причини, з яких не було можливості розпочати реалізацію проекту ще торік.

У процесі візиту команда впроваджувальної організації разом із представниками адміністрації заповідника ретельно оглянули інфраструктуру Центральної садиби КБЗ. Особлива увага приділялася з'ясуванню стану найбільш критичних її компонентів, а саме котельні, системи опалення та будівлі музею екології гір. В результаті домовилися про підготовку протягом кількох наступних днів відповідного технічного завдання щодо їх реконструкції і передачу його на розгляд до Мінприроди України.

Загалом у рамках проекту впродовж 2017 року заплановано здійснити, окрім реконструкції вищезазначених котельні, системи опалення та будівлі музею екології гір заповідника, закупівлю автомобілів підвищеної прохідності, мотоциклів, форменого одягу для служби державної охорони, комп'ютерної та оргтехніки, засобів зв'язку тощо. Також продовжуватиметься вивчення механізму реалізації проекту у частині підтримки територіальних громад, що розташовані в зоні діяльності біосферного заповідника.

На завершення автор цих рядків подякував гостям за змістовне інформування колективу заповідника щодо реалізації проекту та запевнив про високий рівень зацікавленості установи у його якнайшвидшій реалізації.

Микола РИБАК,
директор КБЗ, заслужений природоохоронець України.

СПІВПРАЦЮ З ГРОМАДАМИ НА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РІВЕНЬ!

на 1-й стор.

що координація дій здійснюватиметься шляхом проведення робочих засідань, круглих столів, спільного просування ініціатив щодо змін законодавства, а також реалізації відповідних проектів та програм розвитку територій. Ключовими напрямками співпраці визначено: реалізацію концепції сталого використання природних ресурсів, розвиток інфраструктури, активізацію рекреаційної діяльності, зменшення впливу господарської діяльності на довкілля, підготовку планів і програм соціально-економічного розвитку і реалізацію відповідних демонстраційних проектів, пошук фінансування, екологічну освітньо-виховну роботу та інші види діяльності. До пріоритетів взаємодії відносяться розвиток територіальних громад щодо створення показових полонинських господарств, впровадження альтернативних джерел енергії, збору та утилізації побутового сміття, забезпечення благоустрою населених пунктів тощо.

Слід зауважити, що основний обсяг робіт у контексті рекомендацій міжнародної координаційної ради програми МАБ ЮНЕСКО, зокрема щодо приведення територіальної структури, а відповідно й зонування Карпатського біосферного резервату, до вимог критеріїв Статутних рамок Всесвітньої мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО, виконано адміністрацією КБЗ впродовж жовтня-ли-

стопада минулого року. Зокрема, укладено Меморандум про співпрацю із Закарпатським обласним управлінням лісового та мисливського господарства щодо створення території сталого розвитку (transition area) в межах окремих державних лісогосподарських підприємств з метою забезпечення ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку в регіоні, а також підписано більшу частину Декларацій про співпрацю з територіальними громадами населених пунктів у зоні діяльності КБЗ.

Таким чином, Карпатський біосферний заповідник, який має природоохоронний статус, разом з новоствореною територією сталого розвитку (transition area), формують цілісний об'єкт – Карпатський біосферний резерват, який повністю відповідає міжнародним вимогам і слугує ефективним полігоном для збереження природних комплексів із одночасним забезпеченням сталого розвитку місцевих територіальних громад.

Ми глибоко переконані, що взаємна зацікавленість у досягненні цілей, викладених у Деклараціях, дозволить вивести співпрацю між адміністрацією Карпатського біосферного заповідника і місцевими територіальними громадами на новий, якісний рівень, який відповідатиме найвищим європейським стандартам!

Микола РИБАК,
директор КБЗ, заслужений
природоохоронець України.

КВЕСТ У ДЕНДРОПАРКУ

ві рейнджери», що координує БФ «Центр громадських ініціатив» за фінансової підтримки Міжнародної програми Лісової Служби США. Партнерами рахівських юних рейнджерів виступають Карпатський біосферний заповідник і ДП «Рахівське ЛДГ».

Тематичне заняття було спрямовано на вивчення хвойних порід – типових для Карпат та екзотів. Колекція хвойників, які ростуть на території дендропарку заповідника, нараховує загалом близько 30 видів, порід та культурних форм.

Захід проведений у повчально-розважальній формі. Екопросвітники заповідника коротко розповіли дітям про різноманітність хвойних і познайомили з правилами наступного етапу тематичного заняття – квесту на території зимового дендропарку. Три команди отримали карти, за якими шукали хвойні дерева, під якими були сховані конверти із завданнями. Окрім визначення назви рослини, діти мали зібрати гілки і шишки. З цих природних матеріалів команди юних рейнджерів створили своєрідні талісмани заходу. Екологічна гра «Лісовий талісман» – чудовий спосіб закріпити отримані знання в творчій формі. Використовуючи природні матеріали, діти закріплюють отримані знання, візуально запам'ятовують видові ознаки, закарбовують у пам'яті назви дерев.

Завершальний штрих – обмін враженнями від заходу, який забезпечує так званий зворотній зв'язок. Тут на допомогу приходить знову ігровий елемент. Ялинова шишка виконує роль мікрофону, до речі, всі члени клубу давно звикли називати її «шишкофоном», і допомагає поділитися емоціями й враженнями від такого розважального навчання.

Організаторами заходу виступили Карпатський біосферний заповідник і керівник Клубу «Лісові рейнджери – Рахів» О. Турок.

Вікторія БУНДЗЯК.

КУЛЬТУРНІ ЗАХОДИ

14 лютого у День святого Валентина в багатьох країнах світу відзначають ще й Міжнародний день дарування книжок (International Book Giving Day). Це одне з наймолодших свят у календарі. Його започаткувала американка Еммі Бродмуре. Ідею підказав її маленький син, який запитав маму, чому немає особливого дня, коли люди дарують один одному книги. Згодом це починання підтримали у всьому світі й вже шостий рік поспіль відзначають цей день.

ВІДЗНАЧИЛИ МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ДАРУВАННЯ КНИГ

Тож у читальному залі Рахівської центральної районної бібліотеки відбулася бібліо-акція «Подаруй бібліотеці книжку». Її організатором виступила дирекція бібліотеки. Охоче зголосилися підтримати цю чудову ініціативу та приєднатися до акції Карпатський біосферний заповідник та члени клубу за інтересами «Співрозмовник»: М. Федурця, В. Кухар, М. Харбака, В. Грегірчак, Ю. Годинко, В. Кокіш, М. Мазур, Ю. Локотш, В. Савуляк та ін.

Вітальним словом масовий захід відкрила директор Рахівської ЦРБ – Г. Приймак. Вона зосередила увагу присутніх на тому, що дарування книжок 14 лютого – це добровільна ініціатива. Вона спрямована на підвищення інтересу і доступу дітей та дорослих до книги. Основна мета Міжнародного дня дарування книг – надихнути людей по всьому світу подарувати один одному книжку. У цей день, зазвичай, заведено дарувати книжки членам родини, надавати знижки в книгарнях, організовувати волонтерські кампанії зі збирання книжок, жертвувати друковані твори бібліотекам і благодійним організаціям, що займаються розвитком грамотності тощо.

Дарування книжок – гарна традиція читачів, друзів і партнерів Рахівської центральної районної бібліотеки. На святі директор бібліотеки висловила щире подяку всім, хто не байдужий до бібліотеки, книг і читання. Подаровані видання – гарне поповнення книжкового фонду бібліотеки, яка обслуговує щороку понад 4000 читачів. Завдяки активності всіх учасників акції, в їх числі й Карпатський біосферний заповідник, бібліотеці було передано чимало хорошої літератури. Зокрема, автор цих рядків пре-

зентувала для бібліотеки добірку номерів всеукраїнського науково-популярного журналу «Зелені Карпати», який заповідник видає з 1994 року, науковий періодичний збірник «Природа Карпат: науковий щорічник Карпатського біосферного заповідника та Інституту екології Карпат НАН України», перший номер якого вийшов минулого року, а також збірники матеріалів різноманітних науково-практичних конференцій.

У рамках акції було підготовлено культурну програму «У цей день любов співає без зупинки». Організаторам свята вдалося вміло поєднати відзначення Міжнародного дня дарування книг та Дня святого Валентина. Захід пройшов під гаслом «Любов виникає з любові: подаруй любов – подаруй книгу!». Надзвичайно цікавим та інформативним був виступ ведучої заходу, бібліографа Рахівської ЦРБ М. Яворенко. Крім того, координатор Інтернет-центру бібліотеки Н. Юришинець підготувала насичену презентацію «Без любові не можна жити». Доповідач провела екскурс про історію свята, а також проаналізувала як відзначають День закоханих у різних країнах світу. Не менш цікавим було слайд-шоу «Коханням всі роки підвладні», яке представила методист бібліотеки Г. Зварич. Окрім того, бібліотекарями: Г. Шемотю, О. Кокіш-Мельник та М. Меланюк були на високому рівні продекламовані численні вірші про кохання українських поетів-класиків. З короткими повідомленнями виступили також бібліотекарі Г. Сливка та Г. Яремчук.

Особливий інтерес присутніх викликала друга частина заходу – розважальна програма «Хто кращий», ве-

дучими якої були методист бібліотеки Г. Зварич та завідувач краєзнавчого сектору М. Дьордяк, а для підрахунку балів було обрано суддю – бібліотекаря М. Котлан. Учасниками гри були члени клубу за інтересами «Співрозмовник» та всі присутні, яких ведучі розділили на дві команди: команду чоловіків та команду жінок. Гравці взяли активну участь у запропонованих конкурсах, зокрема жвавим виявився «Конкурс ораторів», метою якого було прочитати вірші як грузин, японка, дуже щаслива людина, маленький хлопчик, підлабунчик тощо. Не менш захопливими конкурсами були: «Відгадай пісню», «Літера», «Закохані пари», «Обмін ролями» та ін. Загалом треба відмітити, що неабияку спритність та кмітливість показали учасники як жіночої так і чоловічої команд. Як результат – обидві команди набрали майже рівну кількість балів, тому перемогла дружба. З нагоди цього романтичного свята у читальному залі панувала тепла й дружня атмосфера, а всім присутнім працівники бібліотеки підготували подарунки – валентинки.

Завершився захід оглядом книжкової виставки-інсталяції «Пори кохання», яку підготувала завідувач відділу обслуговування І. Титор. Автор книжкової виставки-інсталяції представила у вигляді сходінок різновікові періоди кохання. Найвища сходинка символізувала вічне кохання.

Підсумовуючи проведені заходи, хочу відзначити високий рівень їх організації та проведення.

Богдана МОСКАЛЮК,
кандидат біологічних наук,
начальник редакційно-видавничого відділу наукових та науково-популярних видань.

Многая, благая літ...

У березні – квітні цього року ювілейні роковини від днів народження урочисто відзначатимуть працівники Карпатського біосферного заповідника:

САС Василь Васильович, інспектор з охорони ПЗФ Чорногірського відділення (70 р. – 10.03);

ОЛЕКСІЙ Іван Іванович, інспектор з охорони ПЗФ Широколузансько-го відділення (60 р. – 07.04);

ШЕМОТА Ірина Юріївна, сторож Мармароського відділення (55 р. – 28.04).

*Бажаєм щастя і достатку,
Ясного неба і тепла,
В житті Вам згоди й порядку,
Щоб доля світлою була.
В роботі – успіхів, везіння,
У справах – вічного горіння!
Від душі любові Вам бажаєм
І хай Вам Господь Бог допомагає.*

Адміністрація, профспілковий комітет заповідника.

«ЯЛИНСЬКИЙ» ВОДОСПАД – НАЙВИЩИЙ В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ

Групою науковців КБЗ 10 лютого було здійснено експедицію до одного з унікальних куточків дикої природи – Ялинського водоспаду. Цей красень-водоспад ще має назву Ковгач («kőhát vízésés») – що у перекладі з угорської «водоспад кам'яної загати»). Цю назву ми знайшли на угорській туристичній листівці 1910 року. Очевидно, що сто років назад, ще за часів Австро-Угорської імперії, цей куточок збереженої дикої природи відвідували туристи.

Розміщений на висоті 1050 м н.р.м. у лісовому поясі Мармароського гірського масиву (Гуцульських Альп). Знаходиться поблизу села Ділове на території Діловецького лісництва ДП «Великобичківське ЛМГ» і входить до складу Карпатського біосферного заповідника без вилучення у землекористувачів.

Ялинський водоспад є однокаскадним водоспадом, що має висоту па-

діння води понад 26 м і є найвищим в Українських Карпатах. Утворився в місці, де води потоку Ялин (права притока річки Білий потік) майже прямовисно стікають з високого скельного уступу. Особливо мальовничий водоспад навесні під час танення снігів, після злив та після сильних морозів в зимовий період.

Від села Ділове до Ялинського водоспаду маршрут має протяжність близько 8 км. Маршрут є досить складним зі значним перепадом висот. Водоспад є відомий тільки для вузького кола туристів, тому тут відсутні купи сміття та інші ознаки популярних туристичних об'єктів. Цікавим є той факт, що майже 90 відсотків місцевих жителів села Ділове ніколи біля цього водоспаду не були.

Микола ВОЛОЩУК,
кандидат біологічних наук,
завідувач ботанічної лабораторії.

2 лютого відзначається як Всесвітній день водно-болотних угідь.

Рамсарська конвенція, або конвенція з водно-болотних угідь, є міжнародною угодою, підписана 2 лютого 1971 році у м. Рамсар, що в Ірані. Мета конвенції – припинити втрати водно-болотних угідь та зберігати існуючі. Україна є однією з держав, що входить до 169 країн – Договірних сторін Конвенції. В даний час перелік включає 2247 водно-болотних угідь загальною площею близько 215,051 млн га. Серед них і українські 37 водно-болотних угідь міжнародного значення загальною площею 770,545 тис га.

У 2017 році за пропозицією Секретаріату Рамсарської конвенції Всесвітній день водно-болотних угідь відзначається під гаслом «Водно-болотні угіддя для зменшення впливу стихійних лих».

Доведено, що водно-болотні угіддя відіграють значну роль у зменшенні впливу таких екстремальних погодних явищ як повені та посухи. Водно-болотні угіддя діють як природні водосховища, акумулюючи й зберігаючи дощові та талі води, вони запобігають повеням. Протягом посушливих періодів водно-болотні угіддя «віддають воду» і затримують початок посухи.

Спостереження останніх десятиліть вказують на зростання кількості стихійних лих, більшість з яких пов'язані зі змінами клімату та погодними явищами. Відповідно до даних ООН приблизно 90% усіх стихійних лих пов'язані з водою.

Проте переважна більшість людей не знають про корисні властивості водно-болотних угідь. Зазвичай люди бачать лише заболочену місцевість, яку бажано трансформувати у щось «корисне», осушити, засадити лісом, добувати з неї торф чи перетворити болота на поля. Вчені підрахували, що з 1900 року 64% водно-болотних угідь зникли через діяльність людини.

На території Рахівщини відсутні водно-болотні угіддя міжнародного значення. Проте, високогірні озера і болота мають надзвичайно велике значення для біологічного та ландшафтного різноманіття, водного балансу в регіоні. Тому, на розгляді Рамсарського комітету знаходяться документи щодо включення гірських озер Чорногори, Свидівця і Марамороських Альп у світовий перелік. Детальне вивчення цих об'єктів і підготовку всіх необхідних документів виконав колектив науковців Карпатського біосферного заповідника. Саме тому працівники природоохоронної установи щороку проводять освітні й роз'яснювальні заходи на відзначення Всесвітнього дня водно-болотних угідь.

Так, 1-2 лютого працівниками еколого-освітнього центру «Центр Європи» у Рахівській ЗОШ №2 та Костилів-

ській ЗОШ №1 проведені екологічні уроки для дітей різних вікових груп. Для учнів 3-5 класу ЗОШ №2 м. Рахова провели майстер-клас з виготовлення лебедів, які виступають своєрідним символом водно-болотних угідь. Метою майстер-класу було виховати у дітей любов і бережливе ставлення до рідної природи, розвинути почуття прекрасного, роз'яснити їм необхідність охорони водоплавних птахів. Використовуючи кольоровий папір, олівці та клей, діти із захопленням створювали деталі для майбутнього лебедя і, звичайно, після завершення з великою гордістю демонстрували вироби.

На базі ЗОШ №1 с. Костилівки учні 6 класу розгадували кросворд, на якому були зображені водоплавні птахи, водні рослини та тварини. А також більшої колоритності надав мікрофон (так званий «шишкофон»), в який діти давали відповіді на кросворд. Всі заходи, звичайно, розпочиналися з розповіді про водно-болотні угіддя, їх охорону та наявність у нашому краї. Для учнів 8-9 класу Костилівської ЗОШ за допомогою мультимедійної презентації прочитано лекцію. З неї школярі дізналися, що водно-болотні угіддя важливі для нашого життя та процвітання людства. Вони підтримують величезне різноманіття форм життя на нашій планеті, захищають береги, немов губки вбираючи воду під час повеней, а також зв'язують і зберігають двоокис вуглецю. Діти також обговорювали про проблеми забруднення водойм та берегів пластиком, тарою, тирсою, побутовим сміттям. Учні пропонували свої, цікаві й часом неординарні, методи поліпшення екологічного стану територій.

Ще одним заходом став суд над водно-болотними угіддями! У такій нетрадиційній формі освітній захід проведений з членами Клубу «Юні лісові рейнджери», що працює на базі ЗОШ №1 м. Рахова. Підприємець, мисливець, рибалка і навколишніх лісів виступали науковці заповідника. В результаті тривалої дискусії суд присяжних (якими, звичайно, виступали юні рейнджери) виправдали водно-болотні угіддя, суддя виніс вирок – зберегти!

Така нетрадиційна форма заходу сприяла активній участі всіх членів клубу, а головне, що примусила дітей самостійно прийти до висновку щодо необхідності збереження високогірних озер і боліт. Екологічна гра «Екосистема» допомогла усвідомити взаємні зв'язки всього живого і надзвичайну важливість води для існування кожного організму.

Мар'яна БЕДНАР,
завідувач еколого-освітнього
центру «Центр Європи».

Вісник
КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

ЖИТТИ У ЗІСНОВІ З ПРИРОДОЮ

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
вул. Красне Плесо, 77,
а/с 8, м. Рахів, 90600,
Закарпатська обл.

РЕДКОЛЕГІЯ:
Федір Гамор (шеф-редактор),
Андріана Леле,
Микола Рибак,
Юрій Беркела,
Богдана Москалюк,
Ярослав Довганич,
Вікторія Бундзяк,
Олег Борик (верстка).

Відповідальність за достовірність фактів несе автор.

Газету віддруковано в ТОВ «Ландпрес»,
вул. Артема, 2, м. Харків.

Замовлення № 31892

Тираж – 1300 примірників.

Газета виходить раз на два місяці.

Контактні телефони: (03132) 2-21-93, 2-29-14.
Електронна пошта: cbr-rakhiv@ukr.net
<http://cbr.nature.org.ua>
Засновник і видавець:
Карпатський біосферний заповідник.

Свідоцтво про державну реєстрацію Зт № 401 від 25.01.2006 року